

Yükseköğrenim Gören Z Kuşığı Seçmenlerin Siyasi Kimlik Temelli Profil Analizi

Prof. Dr. Süphan Nâsır
Dr. Onur Şahin
Araş. Gör. Merve Kır
Erdeniz Erdem

ISBN: 978-605-71139-0-0

Yükseköğrenim Gören Z Kuşağı Seçmenlerinin Siyasi Kimlik Temelli Profil Analizi

Türkiye nüfusunun yaklaşık %39'unu oluşturan dijital çağın içinde doğan Z kuşağının değerleri, beklentileri, tercihleri günümüzde popüler araştırma konuları arasında yer almaktadır. 2023 genel seçimlerinde yaklaşık 7 milyona yakın gencin ilk defa oy kullanacağı beklenmektedir. Z kuşağı seçmenlerinin siyasi aidiyetleri ve eğilimleri hakkında bilgi düzeyi oldukça sınırlıdır. İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi, Pazarlama Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Süphan Nâsır başkanlığında, Dr. Onur Şahin, Doktorant Erdeniz Erdem ve Arş. Gör. Merve Kır tarafından yapılan bu araştırmanın amacı, yükseköğrenim gören Z kuşağı (18-28 yaş aralığı) seçmenlerin siyasi yelpazede kendilerini konumlandıkları pozisyonlarını ve beyan ettikleri siyasi kimliklerini esas alarak siyasi aidiyetleri ve eğilimlerini **siyasi partilerden bağımsız** olarak incelemektir.

Bu araştırma akademik amaçlı yapılmış olup siyasi partilerin oy potansiyellerini saptamak amaçlı yapılmamıştır. İstanbul Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 08.01.2021-220539 sayılı etik kurul onayı alınarak yürütülen araştırmada hiçbir siyasi kuruluş ya da siyasi partiden maddi ve manevi destek sağlanmamıştır. Araştırma kapsamında Türkiye genelini temsil yeteneği olan katılımcılara ulaşmak için değerli iş birliğini esirgemeyen Üniversite Araştırma Laboratuvarı (ÜniAr) ailesine çok teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Süphan Nâsır

Dr. Onur Şahin

Doktorant Erdeniz Erdem

Arş. Gör. Merve Kır

Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yükseköğretim bilgi yönetim sistemi 2020-2021 yükseköğretim istatistikleri verilerine göre **18-28 yaş aralığında 5 milyon 134 bin 938** ön lisans, lisans ve lisans üstü öğrenci bulunmaktadır. 18-28 yaş aralığında bulunan öğrencilerin %50.90'u kadın iken %49.10'u erkek öğrencidir. 18-28 yaş aralığındaki yükseköğrenim gören Z kuşağı seçmenlerin siyasi kimlikleri ve oy verme eğilimlerinin araştırıldığı bu çalışmada veriler sistematik veri toplama yöntemi olan yapılandırılmış anket yöntemi ile online ortamda toplanmıştır. Türkiye genelini temsil yeteneği olan örnekleme ulaşabilmek için 2016 yılından beri Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırmasını [TÜMA] gerçekleştiren Üniversite Araştırmaları Laboratuvarı'nın [ÜniAr] izinli veri tabanı kullanılmıştır. Anket çalışması için İstanbul Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 08.01.2021-220539 sayılı **etik kurul onayı** alınmıştır. **Araştırmaya 7435 kişi katılmıştır.**

Araştırmanın Bulguları

Araştırmaya katılan 7435 öğrencinin %51'i kadın, %49'unun erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyet dağılımları Türkiye'deki yükseköğretim gören öğrencilerin cinsiyet dağılımını yansıttığı görülmektedir.

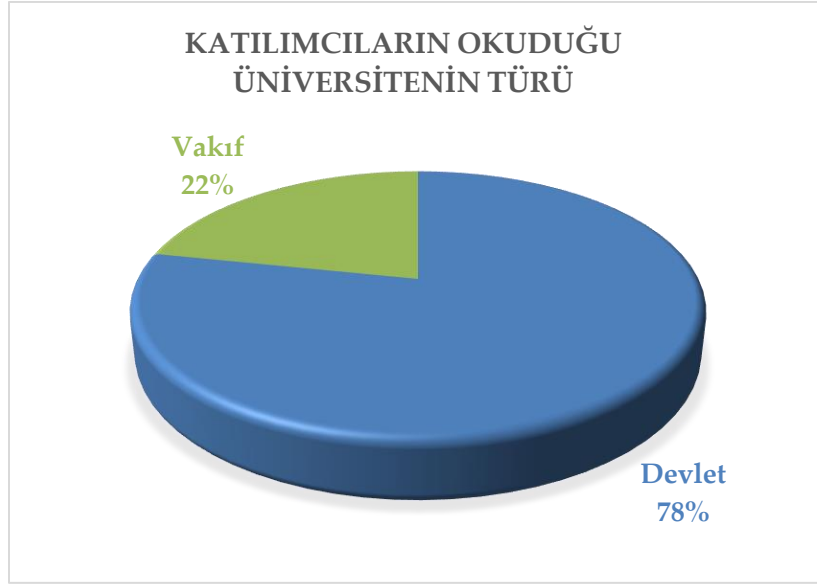

Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı

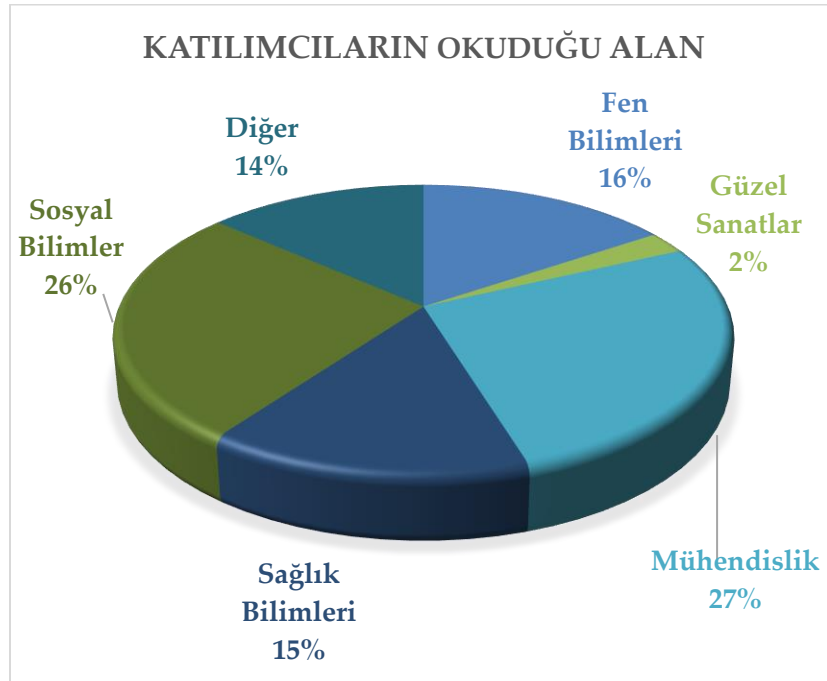
Yaş	Kişi Sayısı	Yüzde %
18	169	2,27
19	822	11,05
20	1466	19,71
21	1619	21,77
22	1634	21,97
23	773	10,39
24	441	5,93
25	256	3,44
26	107	1,43
27	59	0,79
28	89	1,19
Toplam	7435	100

YÖK istatistiklerine göre yükseköğretim gören öğrencilerin %48,89'u 20-23 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılanların yaş dağılımları incelendiğinde 20 yaş (%19,71), 21 yaş (%21,77) ve 22 yaş (%21,97) olduğu görülmektedir. Ülkemizde son genel seçim 2018 yılında gerçekleşmiş ve araştırmaya katılanların %28'i bu seçimlerde oy kullanmadığını beyan etmiştir. Bunun en temel sebebi de araştırmanın yapıldığı yıl itibari ile bu katılımcıların oy kullanma yaşında olmamaları nedeniyle katılamamalarıdır. "Yeni seçmen", "Z Kuşağı", "Genç seçmenler" ve benzeri kavramlar günümüzde sıkça duyulan, akademik araştırmalarda ve siyasi literatürde geniş yer alan ve merak uyandıran kavramlar olarak bilinmektedir. Çalışmanın devamında katılımcılar, "yüksek öğrenim gören Z kuşağı", "yeni seçmen" ve "genç seçmen" olarak ifade edilmektedir.

Katılımcılar öğrenim gördükleri üniversitenin türü incelendiğinde katılımcıların %78'inin devlet üniversitelerinde öğrenim gördükleri, %22'sinin ise vakıf üniversitelerinde öğrenim gördükleri görülmektedir.

Öğrenim alanı açısından dağılım incelendiğinde ise katılımcıların %27 ile en yoğun olarak öğrenim gördükleri alanın mühendislik alanları olduğu bu durumu %26 ile sosyal bilimler alanlarının takip ettiği görülmektedir.

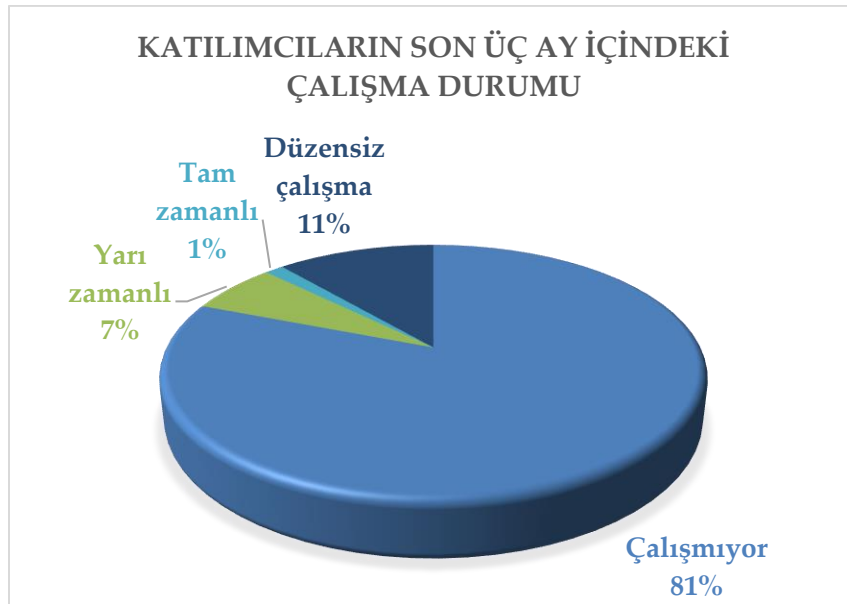

Katılımcıların öğrenim gördükleri bölge açısından coğrafi dağılımları incelendiğinde ise verilerin Türkiye'deki bölgelere göre öğrenci dağılımı ile benzer oranlarda gerçekleştiği görülmektedir.

Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Coğrafi Bölge

Coğrafi Bölge	Kişi Sayısı	Yüzde %
Akdeniz	968	13,01
Doğu Anadolu	845	11,36
Ege	1262	16,97
Güneydoğu Anadolu	658	8,85
İç Anadolu	1061	14,27
Karadeniz	744	10,00
Marmara	1897	25,51
Toplam	7435	100

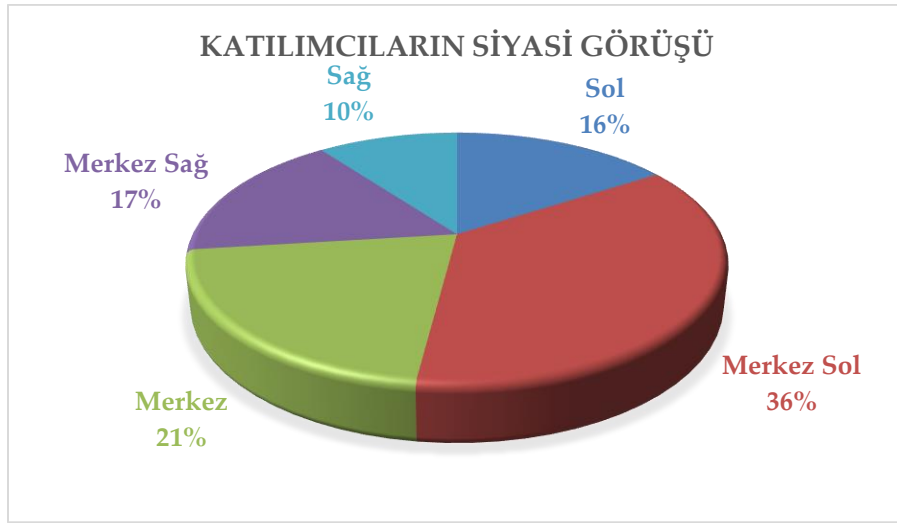
Katılımcıların son üç ay içerisindeki çalışma durumları incelendiğinde, %81 oranı ile çalışmadıkları görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %11'i düzensiz işlerde çalıştıklarını, %7'sinin yarı zamanlı olarak çalıştığı ve %1'inin tam zamanlı olarak çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların 18 ile 28 yaş arası öğrencilerden oluşması nedeni ile son üç aydaki işsizlik oranını yüksek olması anlaşılabilir bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Katılımcıların Kendilerini Çevrelerine Göre Sosyo Ekonomik Açıdan Değerlendirmeleri

Sosyoekonomik düzey	Kişi Sayısı	Yüzde %
Alt	3087	41,51
Alt-orta	2626	35,31
Orta	1047	14,08
Orta Üstü	327	4,39
Üst	348	4,68
Toplam	7435	100

Katılımcılar siyasi görüşleri açısından incelendiğinde, katılımcıların sadece %26'lık bir kesim kendisini Türk siyasal yelpazesinin en uç noktalarında görmekte, geriye kalan %74'lük büyük çoğunluk kendisini merkez ve çevresinde konumlandırmaktadır.

Bu dağılım genç seçmenlerin radikal sol ya da sağdan daha uzak merkezi ya da merkeze yakın siyasal anlayışa yatkın olduğunu göstermektedir. Bu veriler genç seçmenler üzerinde kampanya çalışmaları hedefleyen siyasi partiler açısından da son derece önemli bir veri olarak değerlendirilmelidir. Genç seçmenler ile kurulacak iletişimin merkez siyasal anlayış üzerinden tasarlanması, daha geniş genç seçmenler ile kurulacak etkileşim açısından son derece önemli görülmektedir.

Katılımcıların Türk siyasal yelpazesindeki dağılımları oransal olarak incelendiğinde, %10'u sağ, %16, sol, %17 merkez sağ, %36 merkez sol ve %21 merkez olduğu görülmektedir. En yoğun grubun **%36'lık oran ile merkez solda** konumlanan genç seçmenlerden oluştuğu görülmektedir. **Merkeze yakın sol anlayışa sahip yükseköğrenim gören Z kuşağının** en yoğun grup olması bu alanda çalışma yapacak, strateji geliştirecek siyasi parti ve kurumlar açısından önemli bir veri olarak görülmektedir.

Türk siyasal yelpazesinde kendisini merkez sola konumlandıran siyasal partilerin bu bağlamda genç seçmenler üzerinde daha avantajlı durumda oldukları görülmektedir. Kendisini sağ ya da merkez sağda konumlandıran siyasal partilerin ise merkez solun değer ve yönelimlerini içerecek kampanya ve siyasal pazarlama karmaları geliştirmeleri genç seçmenlerin kazanılması, var olan genç seçmenlerin devamlılığı ve gelecek seçimlere katılacak potansiyel genç seçmenlerin de kazanılması anlamını taşıyabileceği düşünülmektedir.

Türkiye'de son genel seçim 2018 yılında gerçekleşmiştir. Genel seçim sonuçlarında Ak Parti %42,6, CHP %22,6, HDP %11,7, MHP %11,1 ve İYİ Parti %10 oranıyla oylar dağılım göstermiştir. Türkiye'nin mevcut olarak uygulamakta olduğu Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi ile siyasi partiler seçim öncesi ittifak kurmakta, birinci ya da ikinci turda %50 +1 oy kazanımını sağlayan ittifak partileri başarılı sayılmaktadır. Gerek Türkiye'deki siyasetinin kırılğan ve geçişken yapısı, gerek yeni sistemin siyasi partileri %50 +1 oy kazanımına yönlendirmiş olması, son derece minimal oy oranlarının dahi siyasette çok önemli etkilere sahip olarak kayda değer sonuçlara neden olacağı görülmektedir.

Bu bağlamda 2023 seçimlerinde ilk defa oy verecek genç seçmenlerin siyasi eğilimlerinin Türk siyasal hayatının geleceğini tayin edici değerde olduğu varsayılmaktadır. Her ne kadar bu çalışmanın amacı siyasal alanda araştırma yapan şirketler gibi seçim sonuçları tahminlemesi yapmak olmasa da, Türkiye'de yükseköğrenim gören Z Kuşağının siyasal katılım ve siyasal etkileşimlerinin daha iyi anlaşılması ve araştırmaya katacağı bütüncül faydalar göz önüne alındığında katılımcıların **kendilerini fikren ve duygusal olarak** yakın hissettikleri siyasi partilerin dağılımı incelenmiştir. Burada genç seçmenlerin fikren ve duygusal olarak yakınlık

gösterdikleri siyasi parti sorularak oy vermeye en yakın hissettikleri siyasi parti yada partilerin hangileri olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır.

Seçmen Profillerinin Fikren ve Duygusal Olarak En Yakın Hissettikleri Partilerin Dağılımı

Siyasi Parti	Kişi Sayısı	Yüzde %
Ak Parti	1280	17,21
CHP	2870	38,60
HDP	624	8,39
İYİ Parti	1212	16,30
MHP	1098	14,76
Diğer	351	4,72
Toplam	7435	100

Genç seçmenin fikren ve duygusal olarak kendine yakın hissettikleri siyasi parti ile ilgili sonuçlar, siyasi partilerin 2018 genel seçimlerinde aldıkları oy oranları ile kıyaslandığında, 2018 genel seçimlerinde %42,6 oranında oy alan AK partiye yükseköğrenim gören Z kuşağının %17,21'i fikren ve duygusal olarak yakın hissetmektedir. 2018 genel seçimlerinde %22,6 oranında oy alan CHP'ye ise katılımcıların %38,6'sı fikren ve duygusal olarak yakın hissetmektedir. 2018 seçimlerinde sırasıyla oy oranı %11,7, %11,1 ve %10 olan HDP, MHP ve İYİ Partiye ise genç katılımcıların sırasıyla %8,39'u, %14,76'sı ve %16,3'ü fikri ve duygusal yakınlık duymaktadır.

Görüldüğü üzere son derece farklı ve ilgi çekici sonuçlar mevcuttur. Bu sonuçları daha detaylı anlamak, genç seçmenlerin siyasal bakış açılarını daha iyi anlamak, hangi partilerin Siyasi Yelpazede hangi görüş ve fikirlerden seçmenleri konsolide ettiğini, gençlerin ise hangi görüş ve düşüncelere daha yakın olduğuna çalışmanın ilerleyen aşamalarında değinilecektir. Böylece bu çalışmanın Türkiye'deki Siyasi Yelpazede yer alan partilerin genç seçmen hedeflemeleri ile ilgili olarak, politikaları ve siyasal duruşları ile ilgili ne gibi revizyonlar ve yenilikler yapmaları gerektiğine dair rehberlik niteliğinde bir vizyon katacağına inanılmaktadır.

Katılımcıların fikren ve duygusal olarak kendilerine yakın hissettikleri siyasi partilere verdikleri desteğin seviyesine ilişkin bulgular incelendiğinde, katılımcıların %33,13 oranında çok düşük ve düşük seviyede destek verdikleri, %18,97 oranında orta seviyede destek verdikleri ve %47,87 oranında yüksek ve çok yüksek seviyelerde destek verdikleri görülmektedir. Yükseköğrenim

Sol, merkez ve sağ seçmen açısından fikren ve duygusal olarak yakın hissedilen siyasi partilere verilen desteğin seviyesi incelendiğinde ise sol seçmenlerin %50,46'sı yüksek ve çok yüksek seviyede destek verirken merkez seçmenin %46,66'sı sağ seçmenin ise %45,93'ü gönül verdikleri siyasi partilerine yüksek ve çok yüksek seviyede destek vermektedir. Sol seçmenlerin fikri ve duygusal olarak yakın hissettikleri siyasi partilerine verdikleri destek seviyesi merkez ve sağ seçmene göre yüksek olduğu görölmektedir.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından Fikren ve Duygusal Olarak Yakın Hissedilen Siyasi Partilere Verilen Desteğin Seviyesi

Destek Seviyesi	SOL	MERKEZ	SAĞ
Çok düşük seviyede destek	19,61%	20,74%	22,46%
Düşük seviyede destek	11,79%	13,21%	12,07%
Orta seviyede destek	18,13%	19,40%	19,53%
Yüksek seviyede destek	16,61%	15,20%	14,33%
Çok yüksek seviyede destek	33,85%	31,46%	31,60%
Toplam	100,00%	100,00%	100,00%

Yükseköğrenim gören Z kuşağının fikren ve duygusal olarak yakınlık duydukları siyasi partiler ile Türk siyasal yelpazesindeki konumları arasındaki dağılım incelendiğinde, AK Parti'li genç seçmenlerin %66,54'ü kendilerini merkez sağda, %33,46'sı ise kendilerini merkezde konumlandırmaktadırlar. CHP'nin genç seçmenlerinin önemli bir kesimi merkez sol ve sol eğilimlilerden oluşmaktadır. Ayrıca AK Partiye yakınlık duyan genç seçmenlerin aksine CHP'ye yakınlık duyan gençlerin %7,59'unun sağ görüşlü olduklarını ifade etmiş olmaları son derece ilgi çekici bir veri olarak değerlendirilmektedir.

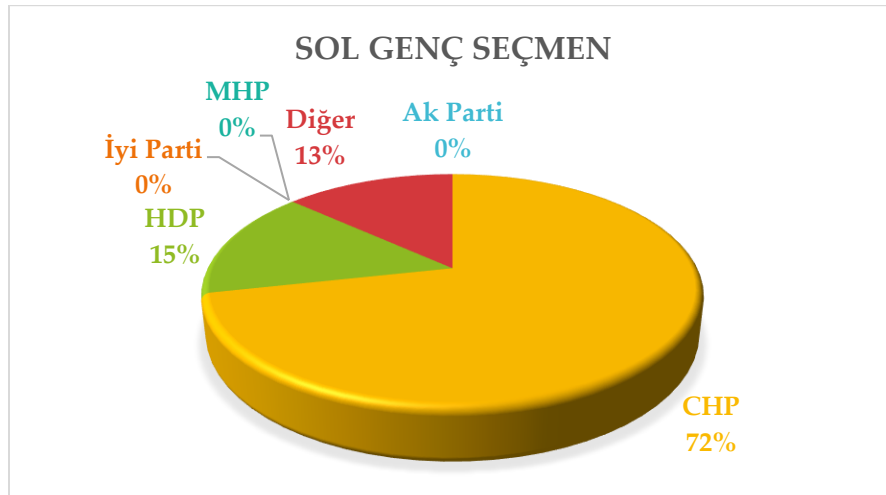
İYİ Parti genç seçmenlerinin %55,51'i merkez sol seçmenlerden oluşmakta olup %88'i kendini merkez sol ve merkezde konumlandırmaktadır. MHP'ye fikri yakınlık duyan gençlerin ise %90'ı kendini merkez, merkez sağ ve sağ görüşlü olarak ifade etmişlerdir. AK Parti, CHP, İYİ Parti ve MHP'ye fikri ve duygusal yakınlık duyan gençlerin siyasi görüşleri belli bir yöne eğilim gösterirken; HDP'nin genç seçmen profili incelendiğinde ise Türk siyasal yelpazesinin bütün

kesimlerine en homojen dağılan genç seçmen kitlesine sahip olduğu dikkat çekmektedir. HDP'ye yakınlık duyan seçmenlerin siyasi yelpazede geniş bir yayılım gösterdiği ve HDP'nin farklı ve zıt siyasi görüşlere sahip genç seçmenlerden oluştuğu da oldukça dikkat çekicidir.

Siyasi Partilerinin Seçmenlerinin Siyasi Yelpazedeki Konumları

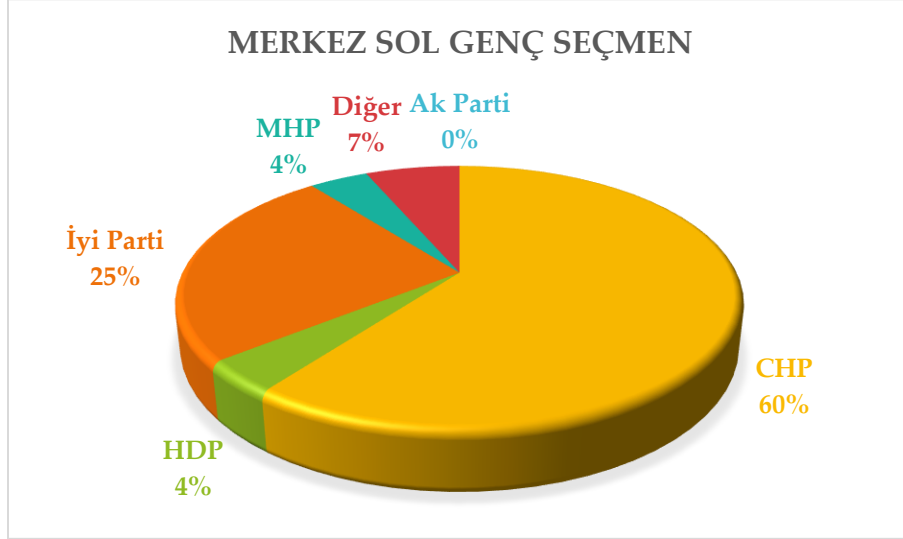
	SOL	MERKEZ SOL	MERKEZ	MERKEZ SAĞ	SAĞ
AK Parti	0.00%	0.00%	33.46%	66.54%	0.00%
CHP	29.33%	56.59%	6.48%	0.00%	7.59%
HDP	28.55%	17.22%	14.04%	13.88%	26.32%
İYİ Parti	0.00%	55.51%	32.33%	11.92%	0.24%
MHP	0.00%	10.02%	40.98%	15.21%	33.79%
Diğer	44.73%	50.14%	5.13%	0.00%	0.00%

Kendilerini sol görüşlü olarak ifade eden genç seçmenlerin %72'si CHP'ye fikren ve duygusal yakınlık kurduklarını, %15'i ise HDP'ye yakınlık duyduklarını ifade etmektedirler. Bu bağlamda sol görüşlü genç seçmenlerin en yoğun olarak ilgi gösterdikleri siyasi partinin CHP olduğu dikkat çekmektedir.

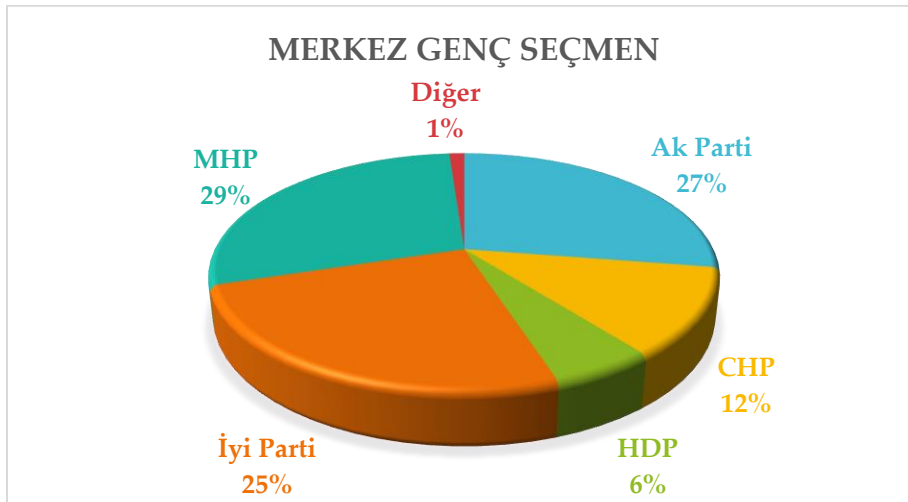

Kendilerini merkez solda konumlandıran yükseköğrenim gören Z kuşağının siyasi partiler ile kurdukları ilişkinin dağılımı incelendiğinde, Merkez sol genç seçmenlerin %60'ı CHP'ye, %25'i ise İYİ Parti'ye fikren ve duygusal yakınlık kurduklarını ifade etmektedirler. İYİ Parti'nin %25

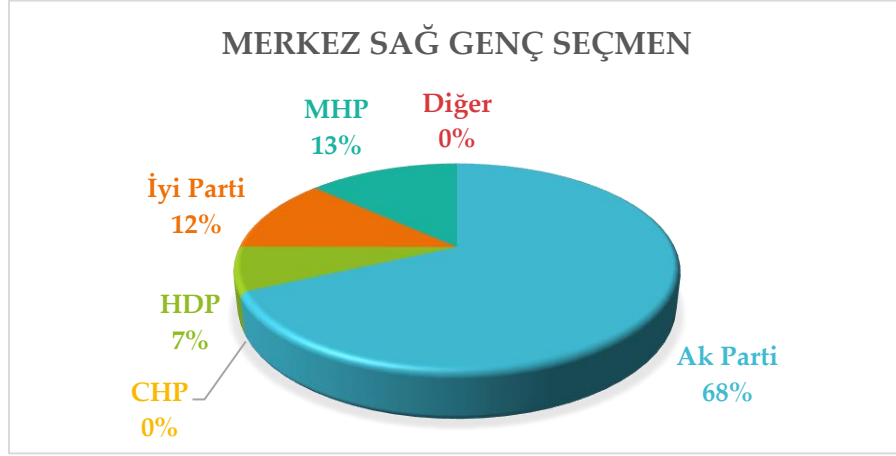
oranında merkez sol genç seçmenler ile etkileşim kurmuş olmaları siyasi partinin konumlandırması açısından son derece ilgi çekmektedir.

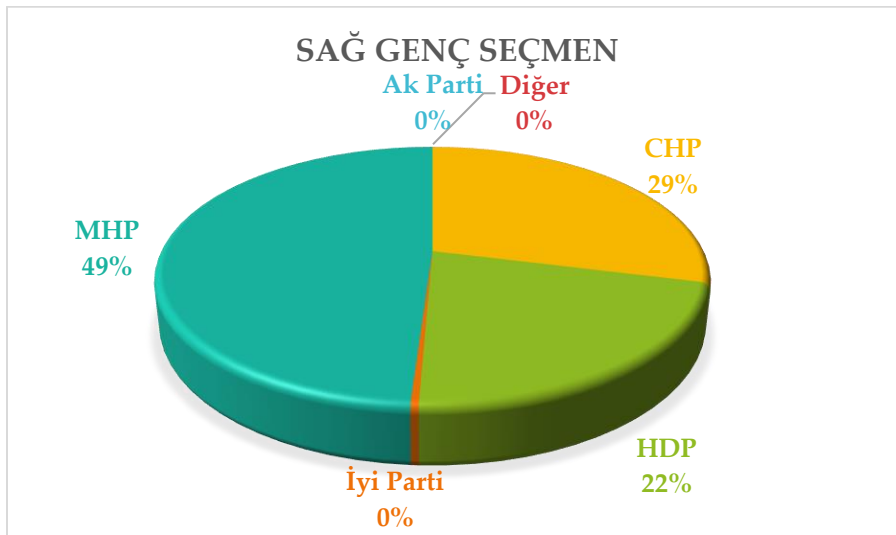
Merkez genç seçmenlerin siyasi parti dağılımları incelendiğinde, %29'u MHP'ye, %27'si AK Parti'ye ve %25'inin İYİ Parti'ye fikren ve duygusal yakınlık kurduklarını görülmektedir. MHP, AK Parti ve İYİ Parti'nin merkez genç seçmenler ile en yoğun etkileşim kuran partiler oldukları dikkat çekmektedir. Merkez genç seçmenin %12'si kendisini CHP'ye yakın görürken; %6'sı ise kendilerini HDP'ye yakın görmektedir.

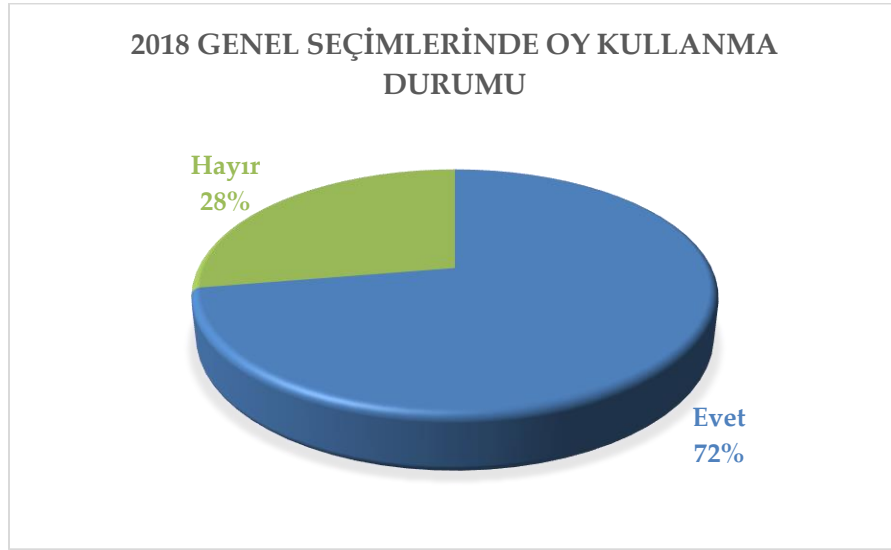
Merkez sağ genç seçmenlerin siyasi partiler ile kurdukları ilişkiler incelendiğinde, Genç merkez sağ seçmenlerin %68'inin AK Parti'ye yakınlık kurdukları dikkat çekmektedir. AK Parti'yi %13 oranı ile MHP, %12 oranı ile İYİ Parti izlemektedir.

Sağ görüşlü yükseköğrenim gören Z kuşağının siyasi partilere kurdukları yakınlık seviyeleri incelendiğinde, Sağ görüşlü genç seçmenlerin %49'unun MHP'ye, %29'unun CHP'ye ve %22'sinin HDP'ye fikren ve duygusal yakınlık kurdukları görülmektedir. MHP'nin sağ görüşlü genç seçmenler üzerinde güçlü etkileşiminin olduğu veriler ile görülmektedir.

Katılımcıların Türkiye’de gerçekleşen son seçimlere katılım durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde siyasal katılım oranının %72 olduğu görülmektedir. 2018 genel seçimlerine gerçekleşen katılım oranı %86’dır. Bu bağlamda genç seçmenlerin siyasal katılım oranlarının düşük olduğu düşünülmemelidir. Bu çalışmanın yapıldığı yıl itibari ile 18, 19 ve 20 yaş seçmenlerin büyük bir kısmının 2018 seçimlerine yaş sınırlaması sebebi ile katılmadıkları bilinmektedir.

Sol, merkez ve sağ görüşlü seçmen açısından katılımcıların 2018 genel seçimlerinde oy kullanma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde, en yüksek katılımın sol görüşlü genç seçmenler tarafından sağlandığı görülmektedir. Sol görüşlü seçmenleri merkez genç seçmenlerin takip ettiği, en düşük katılım oranının ise Türk siyasal yelpazesinde kendilerini sağ görüşlü olarak tanımlayan yükseköğrenim gören Z kuşağı tarafından sağlandığı görülmektedir.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Profilleri Açısından 2018 Genel Seçimlerinde Oy Kullanma Durumları

	SOL	MERKEZ	SAĞ
Evet	77,1%	76,9%	49%
Hayır	22,9%	23,1%	51%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

2018 genel seçimlerine katılan genç seçmenlerin vermiş oldukları oydan pişmanlık durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde, yükseköğrenim gören Z kuşağının %16,27'sinin verdikleri oydan pişman olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu son derece ilgi çekici bir durum olarak değerlendirilmektedir.

2018 Genel Seçimlerinde Kullanılan Oydan Pişman Olma Durumu

	Kişi Sayısı	Yüzde %
Evet	876	16,27
Hayır	4505	83,72
Toplam	5381	100,0%

2018 genel seçimlerinde verilen oydan pişmanlık durumu Türk siyasi yelpazesindeki konumlar bazlı ele alındığında, en pişman grubun %20,7 oranı ile sağ görüşlü genç seçmenlerden oluştuğu görülmektedir. Merkez genç seçmenlerin %17,3'ü, sol görüşlü genç seçmenlerin ise %13,6'sı 2018 genel seçimlerinde verdikleri oydan pişman olduklarını ifade etmişlerdir. Pişman ya da memnuniyetsiz seçmen oy geçişkenliğine en yatkın seçmen olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda siyasi parti ve kuruluşların yapacağı çalışmalarda bu verilerin hassasiyet ile değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Yükseköğrenim gören Z kuşağı seçmenlerin sol eğilimlerinin yüksek olması ve sağ görüşlü seçmenlerin pişmanlık seviyelerinin yüksek olması derinlikle incelenmesi gereken bir konu olarak görülmektedir.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından 2018 Genel Seçimlerinde Kullanılan Oydan Pişman Olma Durumu

	SOL	MERKEZ	SAĞ
Evet	13,6%	17,3%	20,7%
Hayır	86,4%	82,7%	79,3%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

Yükseköğrenim gören Z kuşağının oy verdikleri siyasi partilere tekrar oy verme eğilimlerine ilişkin veriler incelendiğinde, katılımcıların %13,31'i tekrar oy vermeyeceğini, %19,01'i kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan 18 ile 28 yaş arası yükseköğrenim gören Z kuşağı seçmenlerin %32,32'sinin gelecek seçimlerde oy verdikleri siyasi partiye oy vermeme ya da kararsız olma eğiliminde oldukları görülmektedir. 2018 genel seçimlerinde oy veren genç seçmenler arasında da azımsanmayacak oranda oy geçişkenliğinin olabileceği anlaşılmaktadır.

Gelecek Seçimlerde Yine Aynı Partiye Oy Verme Eğilimleri

	Kişi Sayısı	Yüzde %
Evet	3597	67,66
Hayır	708	13,31
Kararsızım	1011	19,01
Toplam	5316	100

Katılımcıların tekrar aynı partiye oy verme eğilimleri Türk siyasal yelpazesindeki konumlar açısından incelendiğinde ise, sağ, sol ve merkez görüşlü genç seçmenlerin tekrar aynı partiye oy verme eğilimlerinde önemli farklılıkların olmadığı, ancak düşük farkla sağ genç seçmenlerin sol ve merkez genç seçmenlere kıyasla daha yüksek oranda aynı partiye oy vermeme eğiliminde oldukları görülmektedir.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından Gelecek Seçimlerde Yine Aynı Partiye Oy Verme Eğilimleri

	SOL	MERKEZ	SAĞ
Evet	67,6%	67,8%	67,5%
Hayır	13,0%	13,2%	14,7%
Kararsızım	19,4%	19,0%	17,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

Yükseköğrenim gören Z Kuşağının genel seçimlerde oy verdikleri siyasi partilere oy verme nedenlerine ilişkin veriler incelendiğinde, katılımcıların sadece %31,44'ünün fikren ve duygusal yakınlık kurdukları partilere oy verdikleri, %68,53'ünün ise alternatifsizlik, çevresel sebepler, stratejik oy kullanma ve diğer dürtüler ile oy verdikleri görülmektedir. Katılımcıların Türkiye'nin

genç nesillerinin önemli bir kesimini temsil etmesi açısından sonuçlar değerlendirildiğinde, %16,35 oranında alternatifsizlik dürtüsü ile hareket edilmesi ilgi çeken bir veri olarak değerlendirilmektedir. Stratejik oy verme dürtüsünün de azımsanmayacak derecede yüksek olduğu görülmektedir. Stratejik oy verme eğilimi oranı %17,03 olarak karşımıza çıkmaktadır. Stratejik oy verme eğiliminde olan katılımcıların, oy verdikleri siyasi partiler ile duygusal yakınlık kurmasalar da karşıt gördükleri siyasi partilerin güçlenmesini engellemek amaçlı stratejik oy verme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu durumda Türk Siyasal geleneğinde, destekçi siyasal anlayışın yanı sıra karşıtlık içeren siyasal anlayışın da güçlü yer tuttuğu söylenebilmektedir.

2018 Genel Seçimlerinde Araştırmaya Katılanların Oy Verme Nedenleri

	Kişi Sayısı	Yüzde %
Fikren ve duygusal olarak kendime yakın hissettiğim için tercih ettim.	1669	31,44
Alternatifi olmadığı için tercih ettim.	868	16,35
Ailemin/çevremizin isteği üzerine tercih ettim.	963	18,14
İdeolojik olarak karşı durduğum partilerin kazanmasının engellemek için stratejik olarak oy kullandım.	904	17,03
Diğer	903	17,01
Toplam	5307	100

Oy verme nedenlerine ilişkin veriler Türk siyasal yelpazesindeki konumlar açısından incelendiğinde Türk siyasal yelpazesi içindeki gruplar arasında oy verme nedenleri ile ilgili istatistiksel anlamlı farkın oluşmadığı görülmektedir. Sağ görüşlü genç seçmenlerin oy verdikleri siyasi parti ile fikri ve duygusal yakınlık kurma ve stratejik oy kullanma eğilimlerinin sol ve merkez görüşlü genç seçmenlere göre nispeten daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Sağ görüşlü genç seçmenler ile ilgili bir başka ilgi çeken veri ise alternatifsizlik altında oy verme eğiliminin sol ve merkez genç seçmenlerden daha yoğun olduğu görülmektedir.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından 2018 Genel Seçimlerinde Araştırmaya Katılanların Oy Verme Nedenleri

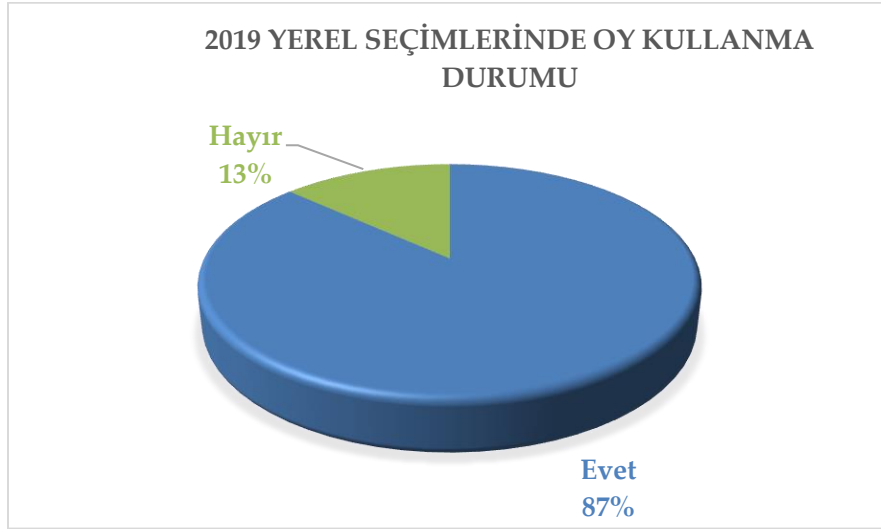
	SOL	MERKEZ	SAĞ
Fikren ve duygusal olarak kendime yakın hissettiğim için tercih ettim.	31.9%	30.8%	32.7%
Alternatifi olmadığı için tercih ettim.	15.8%	16.6%	17.3%
Aile/çevremin isteği üzerine tercih ettim.	18.7%	18.2%	15.8%
İdeolojik olarak karşı durduğum partilerin kazanmasının engellemek için stratejik olarak oy kullandım.	16.0%	17.5%	18.0%
Diğer	17.5%	16.8%	16.2%
Toplam	100.0%	100.0%	100.0%

Oy verme nedenlerine ilişkin veriler parti bazlı incelendiğinde, HDP genç seçmenlerinin %19,42'sinin alternatifsizlik sebebi ile HDP'yi tercih ettiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Diğer siyasi partiler ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmasa da oransal olarak en yüksek alternatifsizlik sonucu oy verme eğiliminin HDP genç seçmenleri üzerinde görülmesi dikkate değer bir veri olarak değerlendirilmektedir. İYİ parti genç seçmenlerinin %20,64'ünün aile ve çevresel talepler doğrultusunda, AK Parti ve MHP genç seçmenlerinin ise diğer siyasi partilere kıyasla en yüksek oranda karşıtlık ve stratejik oy verme eğilimi üzerinden siyasi tercihlerini gerçekleştirdiklerini ifade ettikleri görülmektedir.

Fikri ve Duygusal Yakınlık Duyulan Siyasi Partiler Açısından 2018 Genel Seçimlerinde Araştırmaya Katılanların Oy Verme Nedenleri

	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Fikren ve duygusal olarak kendime yakın hissettiğim için tercih ettim	31,70%	31,54%	31,89%	30,29%	30,98%
Alternatifi olmadığı için tercih ettim.	15,44%	15,93%	19,42%	16,63%	16,52%
Aile/çevremin isteği üzerine tercih ettim.	17,43%	18,37%	16,55%	20,64%	17,21%
İdeolojik olarak stratejik oy kullandım.	19,42%	16,78%	15,35%	15,40%	18,24%
Diğer	16,02%	17,39%	16,79%	17,04%	17,04%
Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Katılımcıların 2019 yerel seçimlerine katılım oranları incelendiğinde, 2018 genel seçimine kıyasla daha yüksek oranda katılım gösterdikleri görülmektedir. Bunun sebebi olarak katılımcıların bir kısmının 2018 seçimlerinde yaş sınırlaması altında kaldıkları, 2019 yerel seçimlerinde ise bir kısmının 18 yaşını tamamlayarak seçimlere katılım gösterdikleri düşünülmektedir.

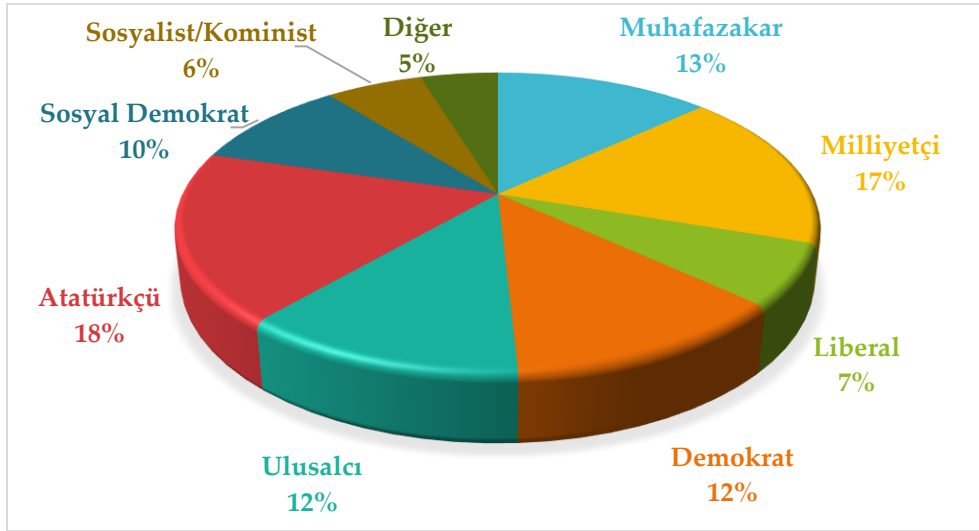

Sonuçlar siyasal görüş dağılımı ile beraber ele alındığında, en yüksek katılımın merkez genç seçmenler tarafından gerçekleştiği, en düşük katılımın ise 2018 genel seçimlerinde olduğu gibi sağ görüşlü seçmenler tarafından gerçekleştiği dikkat çekmektedir.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından 2019 Yerel Seçimlerinde Oy Kullanma Durumu

	SOL	MERKEZ	SAĞ
Evet	83,4%	93,2%	75,0%
Hayır	16,6%	6,8%	25,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

Z Kuşağı Seçmenlerin Kendilerini Siyasi Yelpazede Nerede Konumlandıklarının Dağılımı

18 ile 28 yaş arası yükseköğrenim gören Z kuşağının siyasi olarak kendilerini nerede konumlandıkları, ideolojik ve fikri olarak hangi görüş ve düşüncelere kendilerini yakın hissettiklerini anlamaya yönelik soru incelendiğinde, Atatürkçülük anlayışının en yüksek oranda karşılık bulunduğu görülmektedir. Atatürkçülük anlayışı %18 oranında, milliyetçilik anlayışı %17 oranında, muhafazakarlık anlayışı %13 oranında, demokrat anlayış ve ulusalcılık anlayışları ise %12 oranlarında genç seçmenler tarafından benimsenmektedir.

Katılımcıların siyasal anlayışlarının Türk siyasal yelpazesindeki konumlar açısından dağılımı incelendiğinde, sol görüşlü genç seçmenlerin öne çıkan siyasal anlayış değerlerinin, %26 Atatürkçülük, %23 ulusalcılık ve %16 oranında sosyal demokrat siyasal anlayışlarının olduğu görülmektedir. Katılımcıların %52'si kendisini sol ve merkez sol olarak ifade ettiklerinden dolayı genç seçmenlerin çoğunluğunun Atatürkçü değerleri önemseyen, ulusalcı ve evrensel anlamda sosyal demokrat görüş ve yaşam tarzına sahip oldukları görülmektedir.

Veriler merkez genç seçmen açısından incelendiğinde ise, %24 muhafazakarlık, %17 demokratlık, %15 milliyetçilik, %15 Atatürkçülük ve %13 liberal görüşün öne çıktığı dikkat çekmektedir. Merkez genç seçmenlerin muhafazakar ve milliyetçi yönlerinin baskın, Atatürkçü, demokratik, liberal ve özgürlükçü yönlerinin güçlü bir yapıda oldukları araştırma bulguları ile görülmektedir.

Sağ görüşlü seçmenlerin dağılımları incelendiğinde ise, %46 oranında milliyetçilik ve %11 Atatürkçülük siyasal anlayışlarının öne çıktığı dikkat çekmektedir. Sağ görüşlü genç seçmenlerin milliyetçi ve Atatürkçü değerleri benimsedikleri anlaşılmaktadır.

Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından Z Kuşağı Seçmenlerin Kendilerini Siyasi Yelpazede Nerede Konumlandıkları Dağılımı

	SOL	MERKEZ	SAĞ
Muhafazakar	2%	24%	9%
Milliyetçi	5%	15%	46%
Liberal	1%	13%	1%
Demokrat	9%	17%	5%
Ulusalçı	23%	5%	8%
Atatürkçü	26%	15%	11%
Sosyal Demokrat	16%	7%	5%
Sosyalist/Komünist	9%	1%	13%
Diğer	8%	3%	3%
Toplam	100%	100%	100%

Siyasi partilerin genç seçmenlerinin ideolojik dağılımları incelendiğinde, AK Parti'ye yakınlık duyan yükseköğrenim gören Z kuşağı seçmenlerin %65'i kendini muhafazakâr, %17'si ise kendini milliyetçi olarak tanımlamaktadır.

CHP'nin genç seçmenlerinin %25'i Atatürkçü, %17'si sosyal demokrat, %16'sı demokrat ve %14'ünün ulusalcı seçmenlerden oluştuğu görülmektedir. CHP'nin genç seçmen kitlesinin, bir fikriyat üzerinde yoğunlaşmadığı, farklı ve çeşitli siyasal anlayışlardan heterojen gruplar halinde seçmen kitlelerinin oluştuğu görülmektedir.

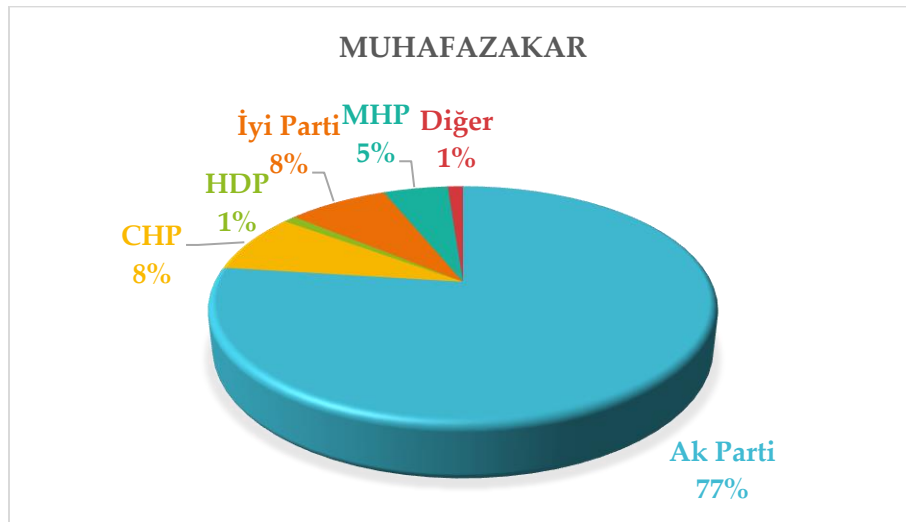
İYİ Parti ve MHP açısından durum incelendiğinde ise, İYİ Parti genç seçmenlerinin yoğunlukla Milliyetçi, Atatürkçü ve demokrat anlayışları benimsedikleri görülmektedir. MHP'de ise milliyetçi, ulusalcı ve Atatürkçü anlayışların en yoğun genç seçmen gruplarını oluşturdukları görülmektedir. MHP ve İYİ Parti'nin seçmen kitleleri açısından birbirlerine yakın oldukları, yoğunlukla milliyetçilik, ulusalcılık ve Atatürkçülük gibi değerleri önemstedikleri görülmektedir.

HDP'nin genç seçmenleri ise %33 oranında kendilerini sosyalist/komünist olarak ifade etmektedirler. Ayrıca %42 oranında HDP'li yükseköğrenim gören Z kuşağı katılımcısı çalışmada kendilerine tercih etmeleri için sunulan siyasal anlayışların dışında siyasal anlayışları belirlediklerini ifade etmektedirler.

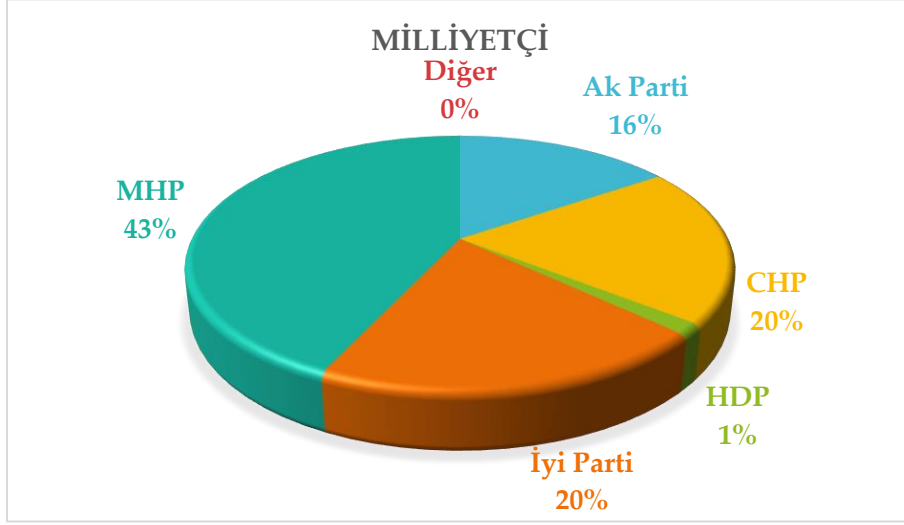
Siyasi Partiler Açısından Z Kuşağı Seçmenlerin Siyasal Görüşlerinin Dağılımı

	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Muhafazakar	65%	3%	2%	6%	4%
Milliyetçi	17%	9%	3%	21%	47%
Liberal	2%	9%	7%	8%	5%
Demokrat	4%	16%	1%	23%	6%
Ulusalçı	0%	14%	6%	8%	12%
Atatürkçü	3%	25%	5%	23%	18%
Sosyal Demokrat	2%	17%	1%	9%	7%
Sosyalist/Komünist	0%	7%	33%	1%	0%
Diğer	7%	1%	42%	0%	0%
Toplam	100%	100%	100%	100%	100%

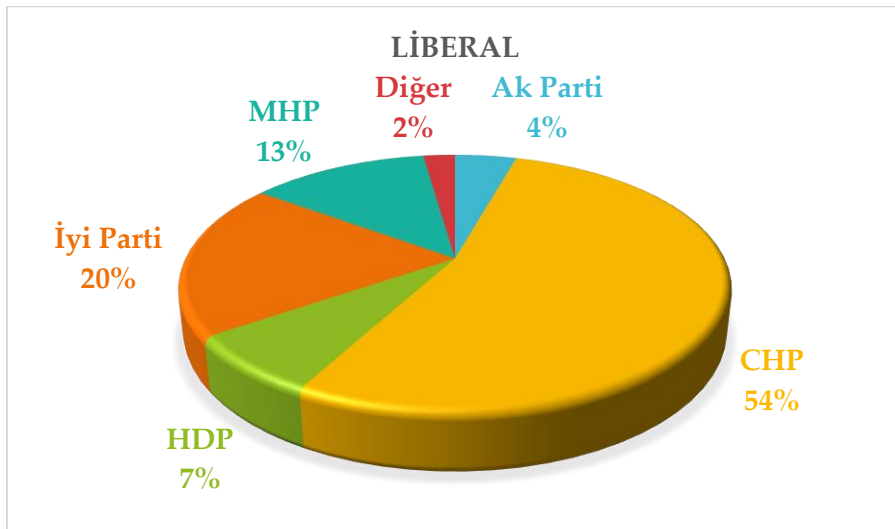
Kendilerini muhafazakar olarak tanımlayan genç seçmenlerin %77'si AK Parti'ye yakın olduklarını belirtmektedirler. Muhafazakar genç seçmenlerin en yüksek seviyede yakınlık duydukları siyasi partinin AK Parti olduğu görülmektedir.

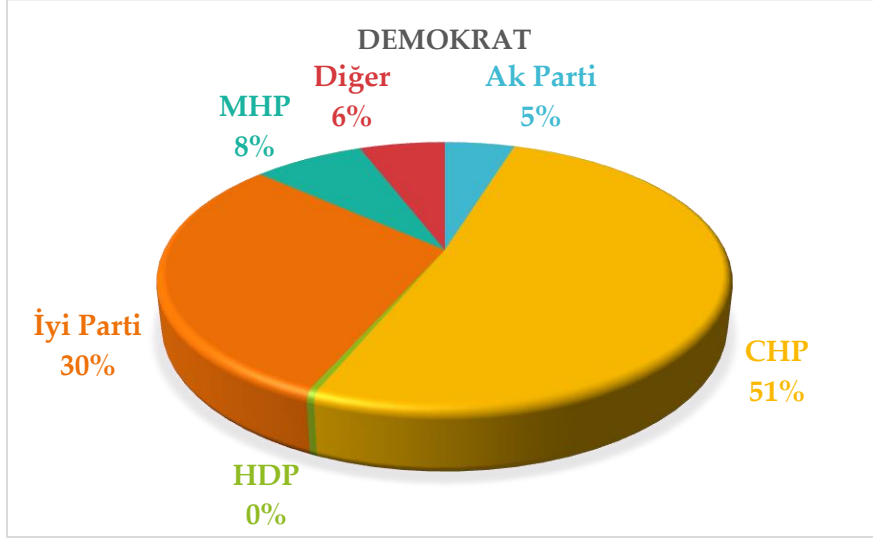
Milliyetçi genç seçmenlerin ise en yüksek oranda ilgi duydukları siyasi partinin MHP olduğu görülmektedir. MHP'nin ardından milliyetçi olarak kendini ifade eden gençlerin yakınlık duydukları parti CHP ve İYİ Partidir.

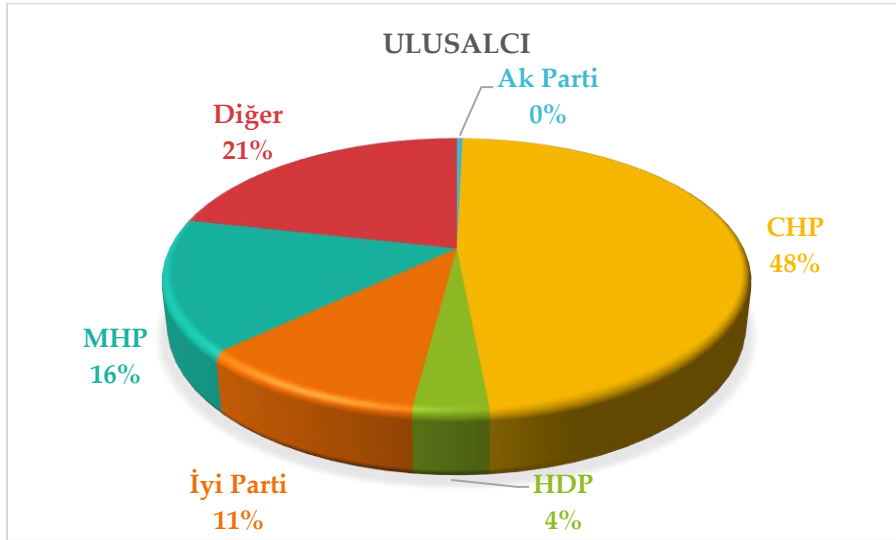
Liberal anlayışa sahip katılımcılar incelendiğinde ise kendini liberal olarak ifade eden gençlerin %54'ü CHP'ye, %20'si İYİ Parti'ye ve %13'ü MHP'ye fikri ve duygusal yakınlık duymaktadırlar.

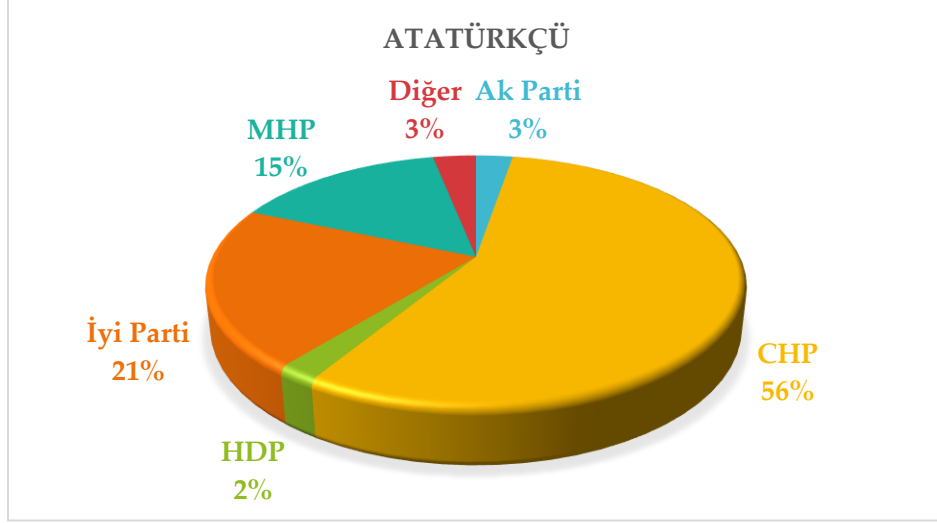
Kendilerini demokrat olarak tanımlayan yükseköğrenim gören Z kuşağının siyasi partilere duyduğu ilgiye ilişkin veriler incelendiğinde, %51'i CHP'ye, %30'unun ise İYİ Parti'ye yakınlık duydukları görülmektedir.

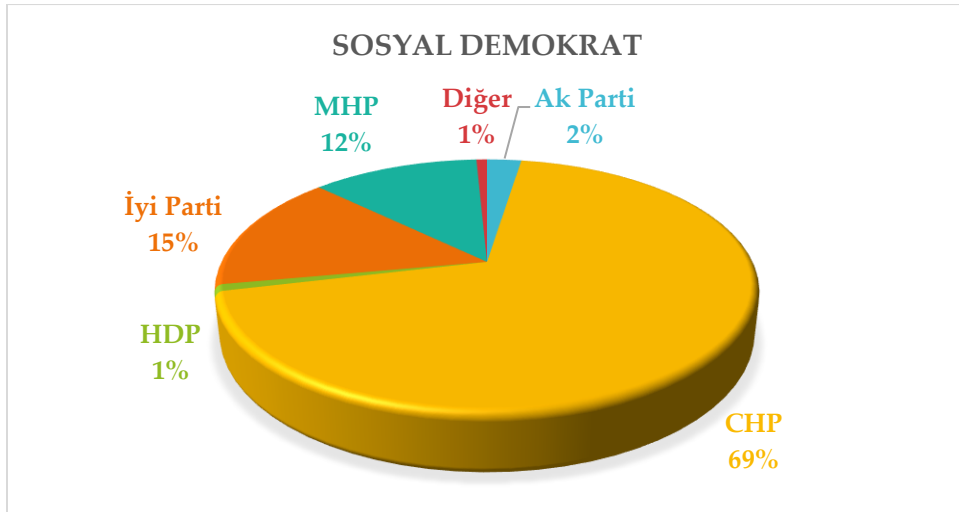
Kendilerini ulusalcı olarak konumlandıranların %48'i CHP'ye, %16'sı MHP'ye ve %11'i İYİ Parti'ye fikri ve duygusal yakınlık duyduklarını belirtmişlerdir.

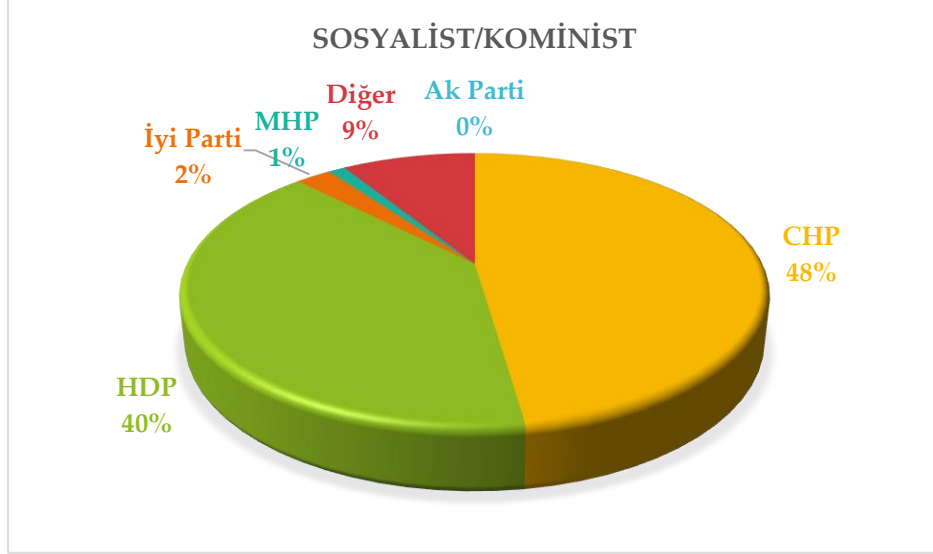
Atatürkçülük yükseköğrenim gören Z kuşağının en yüksek oranda eğilim gösterdiği siyasal anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Atatürkçü anlayışa sahip genç seçmenlerin %56'sı CHP'ye, %21'i İYİ Parti'ye ve %15'i ise MHP'ye yakınlık duymaktadır.

Kendilerini sosyal demokrat olarak ifade eden genç seçmenlerin %69'u kendini CHP'ye, %15'i İYİ Partiye ve %12'si ise kendisini daha çok sağ ve merkez sağ olarak konumlandıran MHP'ye fikren ve duygusal yakın hissetmektedir.

Kendilerini sosyalist ve kominist olarak tanımlayan katılımcıların %48'i CHP'ye ve %40'ı ise HDP'ye yakınlık duyduğu görülmektedir.

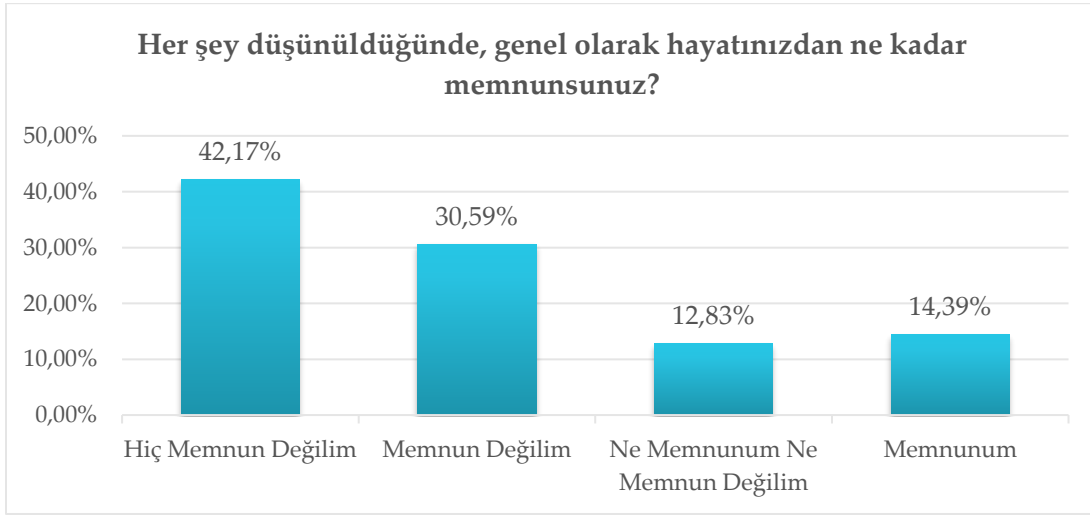

Katılımcılara genel yaşam, ekonomi yönetimi, siyasal yönetim, yargı sistemi, eğitim sistemi, demokrasinin işleyişi ve sağlık hizmetleri gibi konulara ilişkin memnuniyet seviyelerinin anlaşılmasına yönelik sorular yöneltilmiştir.

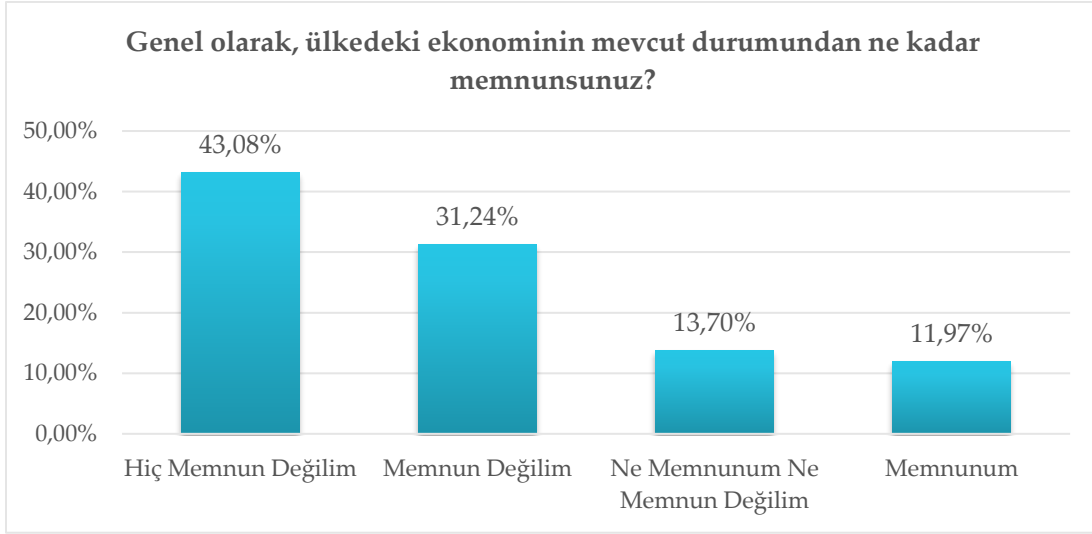
Yükseköğrenim Gören Z Kuşağının Memnuniyet Düzeyleri (10 puan üzerinden)

	Katılımcı sayısı	Ortalama
Ekonominin mevcut durumundan memnuniyet	7435	3,24
Genel olarak hayattan memnuniyet	7435	3,31
Mevcut hükümetin ülke işlerini yapma ve çalışma şeklinden memnuniyet	7435	3,41
Yargı sisteminin mevcut durumundan memnuniyet	7435	4,44
Genel eğitim sisteminin mevcut durumundan memnuniyet	7435	5,09
Ülkede demokrasinin işleyişinden memnuniyet	7435	5,28
Sağlık hizmetlerinin mevcut durumundan memnuniyet	7435	5,40

Yükseköğrenim gören Z kuşağının hayattan memnuniyetlerine ilişkin veriler incelendiğinde %72,76'sının hayatlarından memnun olmadıkları görülmektedir. Katılımcıların %12,83'ü memnuniyet ile ilgili kararsız olduklarını, %14,39'u ise hayatlarından memnun olduklarının ifade etmektedirler. Z kuşağının hayattan genel memnuniyetleri ile ilgili ortalama değerine baktığımızda 10 üzerinden 3,31 olduğu ve araştırmaya katılan her 4 gençten neredeyse 3'ünün genel olarak hayatlarından memnun olmadıkları görülmektedir. İlgi çekici bir diğer nokta ise hayattan genel memnuniyetle ilgili olarak 10 üzerinden en fazla 7 puan verilmiş olması ve 7435 kişi arasından hiç kimsenin "çok memnunum" dememesidir.

Ekonominin mevcut durumuna ilişkin genç seçmenlerin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde ise, %74,32 oranında katılımcının genel olarak memnun olmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Yaşam memnuniyeti ile ekonomik durumdan memnuniyet arasında benzer ilişki sonuçlarının çıkmış olması, ekonomi ile yaşam memnuniyeti arasında güçlü ilişki olduğuna işaret eden bir veri olarak düşünülmektedir. Z kuşağının ekonominin mevcut durumu ile ilgili memnuniyet ortalama değerine baktığımızda 10 üzerinden 3,24'tür. Genel memnuniyette olduğu gibi araştırmaya katılan 7435 kişi arasından hiç kimse ekonominin mevcut durumundan "çok memnunum" dememiş ve 10 puan üzerinden en yüksek 7 puan verilmiştir.

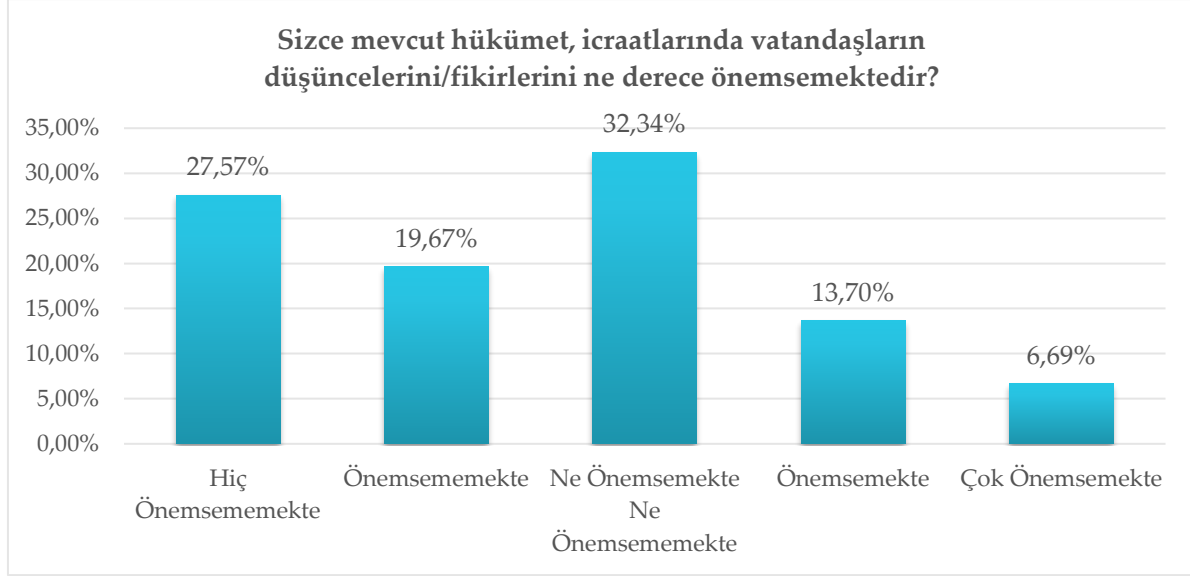

Hükümetin ÷lke işlerini yapma ve çalışma şeklinin memnuniyet verileri incelendiğinde, genç seçmenlerin %70,74 oranında hükümetin mevcut çalışma şeklinden memnun olmadıkları gör÷lmektedir. %14,96 oranında katılımcı ise hükümetin mevcut durumu ve çalışma şekli ile ilgili olarak memnuniyetlerini ifade etmektedirler. Gençlerin hükümetin ÷lke işlerini yapma ve çalışma şeklinden memnuniyet düzeylerinin 10 üzerinden 3,41 olduğu ve bu ifade ile ilgili en yüksek verilen puanın 7 olduğu gör÷lmektedir.

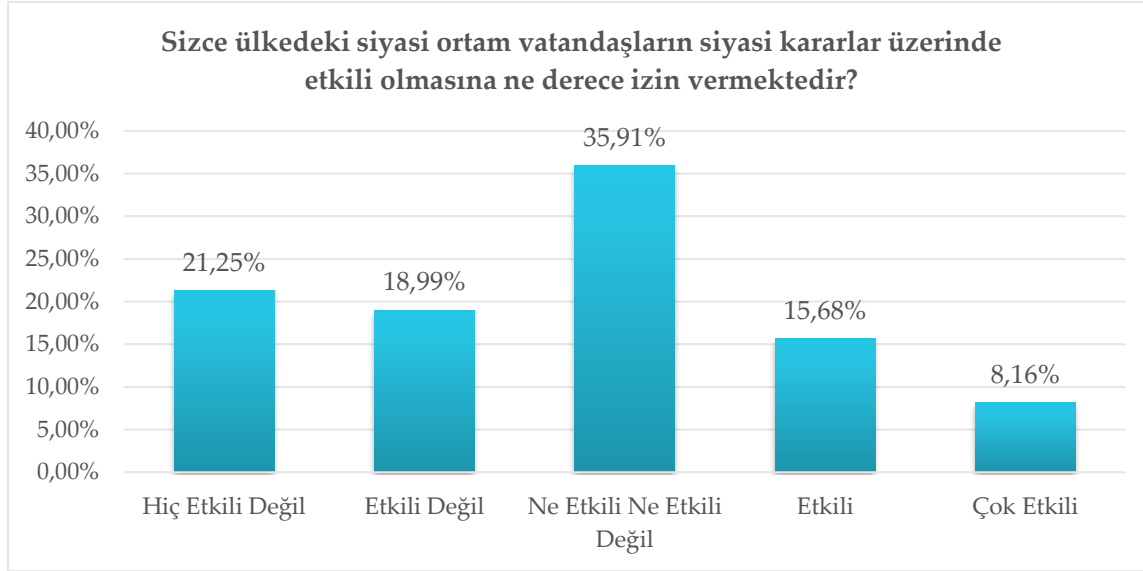

Araştırmaya katılanlara “sizce mevcut hükümet, icraatlarında vatandaşların düşüncelerini/fikirlerini ne derece önemsemektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile

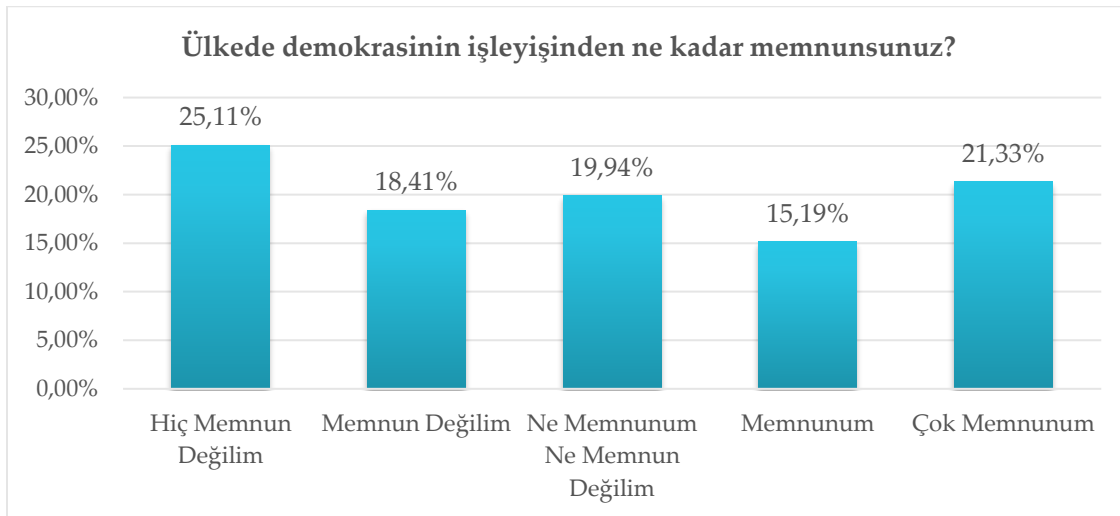
yükseköğrenim gören Z kuşağının politika yapıcılarının halkın görüş ve fikirlerini karar alma mekanizmalarında ne kadar değerlendirdiğine yönelik algı ve düşünce seviyelerinin anlaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda ortalama değer 10 puan üzerinden 4,41 olup; katılımcıların %20,39'u hükümetin karar alma mekanizmalarında vatandaşların düşüncelerini ve fikirlerini önemseddiğini, %47,24'ü ise önemsemediklerini ifade etmişlerdir.

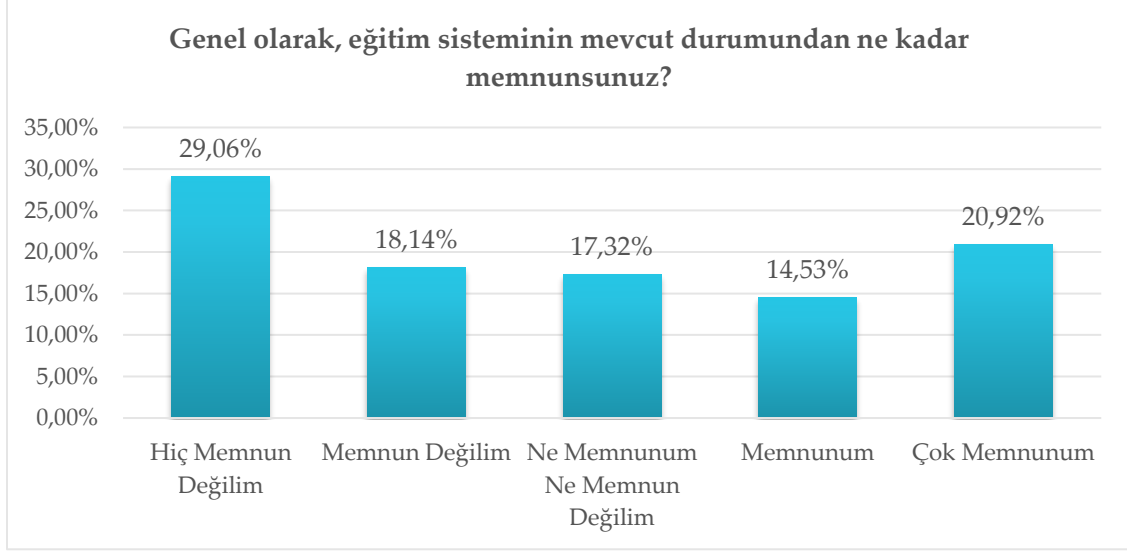
Katılımcılara ülkede siyasi kararlar üzerinde vatandaşların ne derecede etkili olabildiğine yönelik soru sorulmuştur. Gençlerin yönetim etkileşimine ilişkin verilerin dağılımı incelendiğinde ortalama değer 10 üzerinden 4,76 olup katılımcıların %35,91'inin çekimser kaldıkları, %40,24'ünün etkisiz ve %23,84'ünün etkili olarak düşündükleri görülmektedir. Demokrasi anlayışında halkın yönetime katılımı, hesap verilebilirlik ve benzeri kavramlar çok önemlidir. Halkın yönetsel kararlar üzerindeki etkisinin gençler tarafından düşük olduğuna inanılması, üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

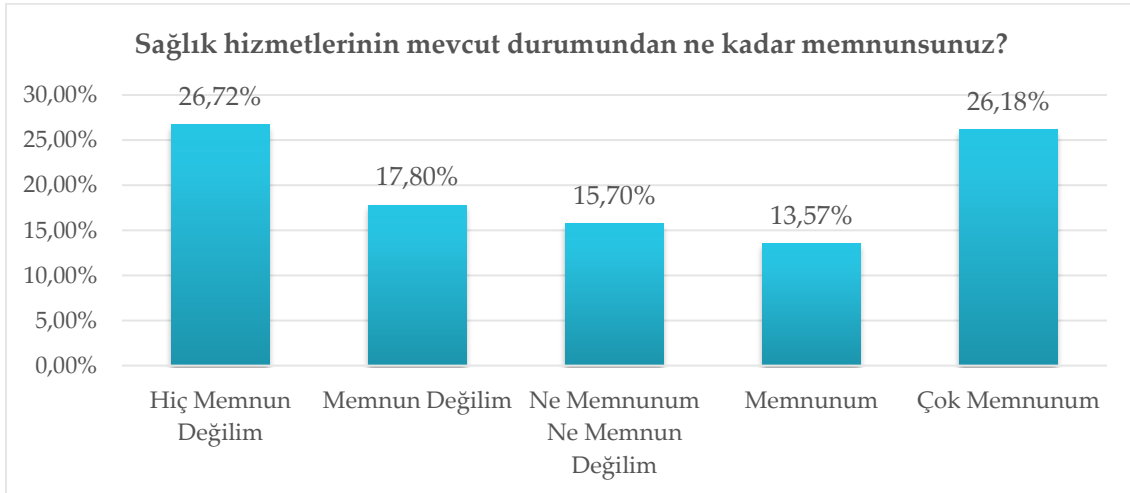
Demokrasinin işleyişinden memnuniyet ile ilgili veriler incelendiğinde ise, katılımcıların %43,52'si memnun olmadıklarını, %36,52'si ise demokrasinin işleyişinden memnun olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. 10 üzerinden 5,28 ortalama ile demokratik işleyiş ile ilgili memnuniyet seviyesinin ekonomi ve yönetim politikalarına kıyasla olumlu olduğu görünmektedir.

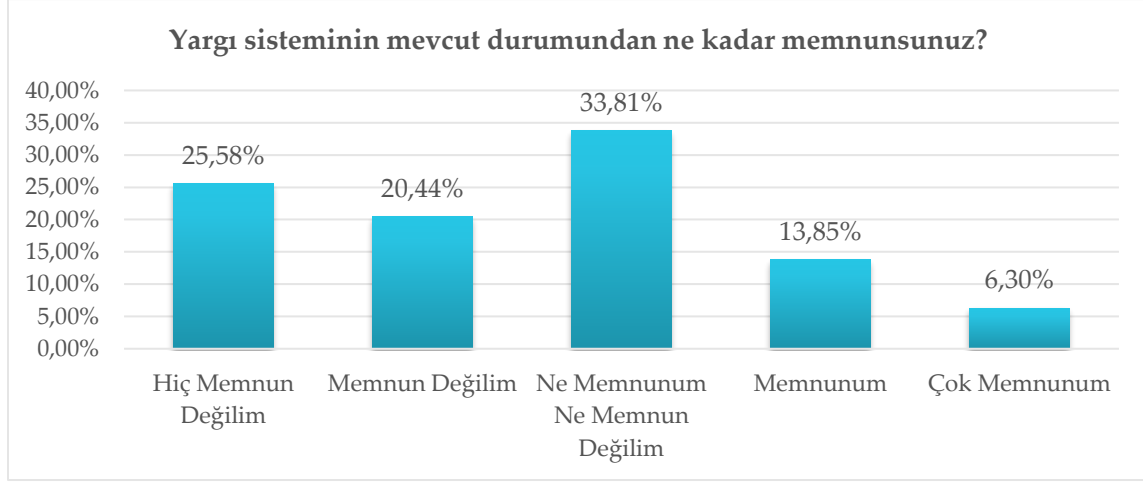
Yükseköğrenim gören gençlerin eğitim sistemi ile ilgili memnuniyet düzeyleri incelendiğinde 10 üzerinden 5,04 gibi ortalama bir puan verdikleri görülmektedir. Katılımcıların %35,45'i eğitim sisteminden memnun iken %47,2'si eğitim sisteminden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Sağlık sistemi ile ilgili memnuniyet seviyesi 10 puan üzerinden 5,40 olup diğer kurumlara duyulan memnuniyet seviyesinden yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu durumda çalışmanın pandemi sürecinde gerçekleşmesi, pandemi sürecinde Türkiye'nin güçlü sağlık altyapısının katılımcılar üzerinde olumlu etkisinin olduğu görülmektedir. Her ne kadar sağlık sistemine duyulan memnuniyet seviyesi diğer kurumlara duyulan memnuniyet seviyesinden yüksek olsa da genel anlamda düşük olduğu da göze çarpmaktadır.

Yükseköğrenim gören gençleri yargı sistemi ile ilgili memnuniyet düzeyleri 10 puan üzerinden 4,44 olup sağlık ve eğitim sitemine duyulan memnuniyet seviyesinden daha düşüktür. Gençlerin %46,02'si yargı sisteminden memnun olmadığını belirtirken, %20,15'i ise yargı sisteminden memnun olduklarını beyan etmişlerdir.

Katılımcıların memnuniyet seviyeleri siyasal anlayışlar açısından değerlendirildiğinde soldan sağa gidildikçe memnuniyet seviyelerinin arttığı görülmektedir.

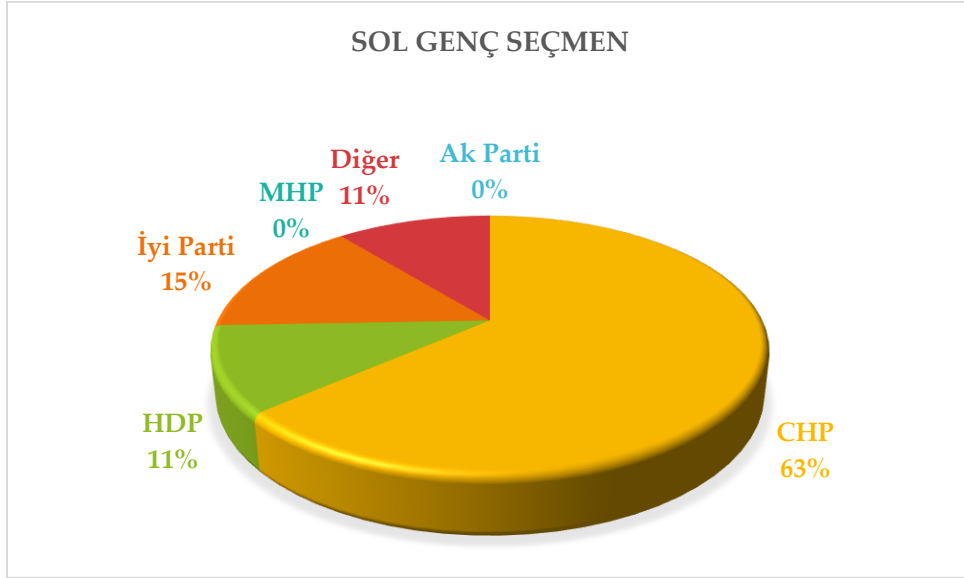
Sol, Merkez ve Sağ Seçmen Açısından Ysekğrenim Gören Z Kuşaaının Memnuniyet Düzeyleri (10 puan üzerinden)

	SOL	MERKEZ	SAĞ
	Ortalama	Ortalama	Ortalama
Ekonominin mevcut durumundan memnuniyet	2,00	3,78	4,30
Genel olarak hayattan memnuniyet	2,14	3,82	4,32
Mevcut hükümetin ülke işlerini yapma ve çalışma şeklinden memnuniyet	2,34	3,86	4,39
Yargı sisteminin mevcut durumundan memnuniyet	3,80	4,65	5,18
Genel eğitim sisteminin mevcut durumundan memnuniyet	3,99	5,57	6,05
Ülkede demokrasinin işleyişinden memnuniyet	4,13	5,76	6,37
Sağlık hizmetlerinin mevcut durumundan memnuniyet	4,29	5,85	6,46
Mevcut hükümetin icraatlarında vatandaşların düşüncelerini/fikirlerini önemsemesi	3,73	4,65	5,21
Ülkedeki siyasi ortamın vatandaşların siyasi kararlar üzerinde etkili olmasına izin verme derecesi	4,09	4,99	5,41

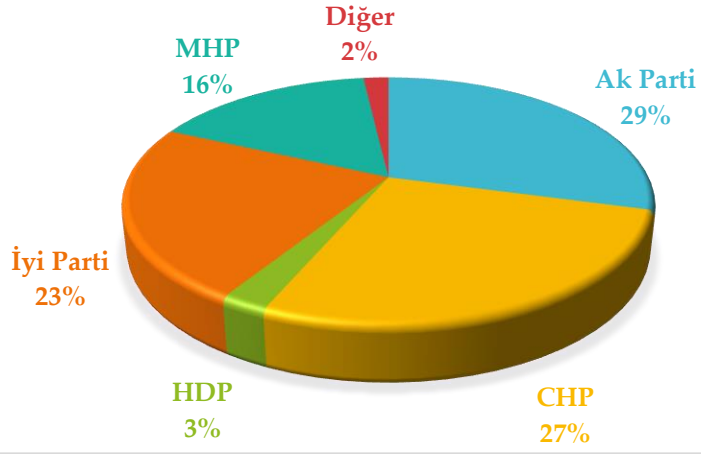
EKLER

Siyasi Parti Seçmenlerinin Siyasi Yelpezedeki Konumları

	SOL	MERKEZ	SAĞ
AK Parti	0,00%	81,80%	18,20%
CHP	58,26%	34,11%	7,63%
HDP	45,51%	14,10%	40,38%
İYİ Parti	32,01%	67,74%	0,25%
MHP	0,00%	53,28%	46,72%
Diğer	81,20%	18,80%	0,00%

MERKEZ GENÇ SEÇMEN

SAĞ SEÇMEN

